

Nr 385

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., angående omarbetning av gällande bestämmelser beträffande tjänste- och familjepensionsförmåner för tjänstemän, som avgått ur statens tjänst.

Fram till 1947 års löneroglering vidkändes statstjänstemännen (tjänstemännen vid riksdagens verk inbegripna) särskilda löneavdrag för finansiering av pensionskostnaderna, dels avdrag för tjänstepensionsavgifter och dels avdrag för familjepensionsavgifter. I och med nämnda löneroglering redovisades icke längre bruttolöner utan nettolöner i löneplanerna, d. v. s. avlöningsförmånerna avvägdes med utgångspunkt från att särskilda pensionsavdrag icke skulle ifrågakomma samt att lönesystemet i det avseendet skulle vara ett nettolönesystem. I avlöningsreglementet karakteriserades ej blott avlöningsförmånerna utan även pensionsrätten som förmåner, vilka utgår på grund av anställningen.

I sitt betänkande nr 1 uttalade 1945 års lönekommitté att publicering på lämpligt sätt borde ske av de belopp, som framkom, då till nettolönerna lades belopp motsvarande tjänstemännens tänkta pensionsavgifter. En sådan bruttolöneplan konstruerades av 1946 års pensionssakkunniga på så sätt att till de i löneplan nr 1 upptagna nettolönebeloppen lades vissa för de skilda löneklasserna enhetliga belopp, beräknade till 7 % på bruttolönen och med lönen på 2-ort som grund. Någon erinran mot beräkningarna har icke gjorts av Kungl. Maj:t och riksdag.

Pensionernas storlek bestämmas i tjänste- och familjepensionsreglementena. Huvudregeln därvid är att för full pension erfordras vid tjänstepension 30 tjänstår och uppnådd pensionsålder — särskilda regler föreligger för förtidspension — och vid familjepension 30 tjänstår. Å såväl tjänste- som familjepension utgår rörliga tillägg med för närvarande 80 %.

Beträffande den som varit underkastad pensionsreglementena och avgått ur statens tjänst utan rätt att för den innehavda befattningen komma i åtnjutande av pension gäller vidare — under förutsättning bl. a. att vederbörande under sammanlagt minst 3 år före avgången innehaft anställning med pensionsrätt — att s. k. tjänste- resp. familjelivränta enligt särskilda regler kan utgå. Tjänstelivräntan kan utgå i form av uppskjuten livränta (efter uppnådd levnadsålder av 65 år) eller förtidslivränta (vid varaktig arbetsoförmåga före uppnådda 65 års ålder). Livräntan beräknas efter formeln

$$P \cdot \frac{a}{a + b},$$

där p är pensionsunderlaget (tjänste- eller familje- enligt i resp. pensionsreglemente förefintlig tabell), a effektiva tjänstgöringstiden från dagen från e. o.-skap till avgångsdagen och b tiden från avgångsdagen fram till uppnådda 65 levnadsår. Om a är mindre än 120 kvartal avkortas livräntan med 1/10 % för varje felande kvartal. Å livränta utgår för närvarande icke något som helst rörligt tillägg.

Befattningshavare som avgått ur statens tjänst kommer sålunda trots enligt ovan inbetalade pensionsavgifter och trots att pensionsrätten ingått som en förmån i anställningsvillkoren i ett avsevärt sämre läge i pensionshänseende än såväl befattningshavare, som kvarstår i statens tjänst, som t. ex. privattjänstemän försäkrade i Svenska Personal-Pensionskassan (SPP), där såväl den inbetalade arbetsgivar- som arbetstagaravgiften räknas som intjänad pension. Som framgår av det föregående är statstjänstemannens pension sålunda icke oantastbar i så måtto att den till arbetsgivar- och arbetstagarandel räknas såsom intjänad och till hela den så intjänade delen följer honom även efter avgång ur statens tjänst. Här relaterade förhållande innebär dessutom för den enskilde statstjänstemannen att han efter några års statstjänst och i all synnerhet om han bildat familj blir klavbunden vid statstjänsten. Mot bakgrunden av det sagda synes det rätt och billigt med en omarbetning av gällande bestämmelser beträffande tjänste- och familjepensionsförmåner (livränteförmåner) för tjänstemän, som avgått ur statens tjänst. Det må i detta sammanhang framhållas, att de framlagda synpunkterna icke har samma relevans för tjänstemän, tillsatta medelst förordnande på viss tid och vilkas befattningar är förenade med rätt till förordnandepension, som för den stora massan av statliga befattningshavare.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av gällande bestämmelser beträffande tjänste- och familjepensionsförmåner (livränteförmåner) för tjänstemän, som avgår ur statens tjänst, att de kan komma i åtnjutande av med sin tidigare statliga anställning förenad *pensionsrätt* under hänsynstagande till antalet år, de innehaft med pensionsrätt förenad statlig befattning.

Stockholm den 26 januari 1958

Harald Larsson
i Hedenäset

Harry Währendorff

C. O. Carlsson
i Bakeröd